

## Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie kredytu nadzwyczajnego na budowę klinik chorób wewnętrznych i chirurgicznej, tudzież na budowę kuchni i rozszerzenie pralni i adaptacye w gmachu głównym krajowego szpitala powszechnego.

### Wysoki Sejmie!

Umową zawartą z c. k. Administracją Państwa a zatwierdzoną uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 24. Marca 1892 L. S. 1213 obowiązującym jest Wydział krajowy do wybudowania na gruncie należącym do kraj. szpitala powsz. we Lwowie dwóch pawilonów kosztem funduszu krajowego a to na klinikę wewnętrzną i klinikę chirurgiczną.

Klinika chorób wewnętrznych obejmować ma 4—6 sal większych i 4 pokoje (separatki) razem na 50 łóżek, amfiteatralną salę wykładową, podręczne laboratorium bakteryologiczne i chemiczno-mikroskopowe, oraz małe laboratorium dla uczniów, gabinet profesora, poczekalnię dla chorych przychodnich, mieszkania dla dwóch asystentów po jednym pokoju i przedpokoju — w suterrenach lub na poddaszu dwa pokoje dla służby i jeden pokój dla nadzorczyńi, izbę do przechowania zwierząt dla doświadczeń, łazienkę, kuchnię i wychodki.

Klinika chirurgiczna obejmować ma 4 sale dla chorych po 10 łóżek, 2 separatki, salę operacyjną małą dla laparatomii, gabinet profesora, poczekalnię i salę ordynacyjną dla chorych przychodnich, pokój do przyrządzania opatrunków antyseptycznych, dwa mieszkania asystentów i dwa mieszkania dozorców, garderobę uczniów, kuchnię, łazienki dla chorych i dla personelu, windę, wychodki — w osobnem zabudowaniu podręczną pracownię bakteryologiczną.

Obie kliniki powyższe, zupełnie urządzone oddać ma Wydział krajowy na użytek fakultetu lekarskiego w dniu 1. Kwietnia 1897.

Oprócz powyższych nowych budynków obowiązującym jest Wydział krajowy umową na wstępie przytoczoną umieścić w głównym gmachu szpitala po przeprowadzeniu kosztem funduszu krajowego stosownych adaptacyi:

a) Klinikę chorób ocznych obejmującą potrzebną ilość sal do umieszczenia 40 łóżek dla chorych, amfiteatralną salę operacyjną, zarazem wykładową, która ma służyć także dla wykładów kliniki chorób skórnych i wenerycznych, poczekalnię dla chorych przychodnich, pokój ordynacyjny dla tychże, pokój dla badań aftalmologicznych, gabinet profesora, mieszkanie asystenta, pokój dla dozorczyń i pokój dla dozorczyńi starszej, kuchnię, łazienki, wychodki, pokój dla służącego;

b) Klinikę chorób skórnych i wenerycznych, obejmującą potrzebną ilość sal dla, chorych, na umieszczenie 40 łóżek, gabinet profesora, poczekalnię dla chorych przychodnich, mieszkanie asystenta, łazienki z 7 wannami, kuchnię, wychodki, mieszkanie sług

Dla wszystkich wyżej wymienionych klinik obowiązującym jest również Wydział krajowy dostarczyć kosztem funduszu krajowego całego urzędnictwa wewnętrznego, jednakże tylko takiego, jakie jest używane w szpitalu krajowym. Koszt tych urzędzeń nie może przekraczać sumy 20.000 złr.

Klinikę okulistyczną oddać ma Wydział krajowy zupełnie urządzoną w dniu 1. października 1897, zaś klinikę chorób skórnych i wenerycznych dnia 1. października 1898.

Czyniąc zadość zobowiązaniom wypływającym z umowy zawartej z Administracją Państwa polecił Wydział krajowy rozp. z dnia 10. Kwietnia 1894 L. W. 19.140 architektce p. Janowskiemu, sporządzenie szkiców dla wymienionych klinik.

Po przedłożeniu tych szkiców zwołał Wydział krajowy komitet, złożony z lekarzy, inżynierów i architektów, do którego zaprosił też p. wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej i poddał temu komitetowi rozpatrzenie szczegółów opracowanych szkiców.

Z uwagi na okoliczność, że plany budowy obu pawilonów przedłożone być muszą c. k. Ministerstwu do zatwierdzenia, a to za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa, które, jak to na posiedzeniu Komitetu podniesionem zostało, zasięgnię przed tem opinii fakultetu medycznego w Krakowie, zgodził się Wydział krajowy dla uproszczenia drogi, a raczej zyskania na czasie, na wniosek Komitetu, żeby wysłać p. architektkę Janowskiego do Krakowa, celem porozumienia się co do szczegółów szkicu z tamtejszymi profesorami fakultetu lekarskiego.

Rozp. z d. 29. Maja b. r. do L. 28.121 otrzymał tedy p. architekt Janowski upoważnienie do wyjazdu w tym celu do Krakowa i zasięgnięcia opinii co do szczegółów ewentualnie wprowadzenia w opracowanych szkicach zmian, jakie za konieczne uznane zostaną.

Sprawozdaniem z dnia 29 Sierpnia 1894 do L. 46.581 przedłożył p. Janowski powyższe szkice po przerobieniu onych stosownie do wyników odbytej konferencji wraz ze szczegółowym uzasadnieniem zmian — jakie zaproponowanemi zostały.

Szkice te poddane zostały następnie ocenie konferencji, zwołanej przez p. wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej w dniu 25. Października 1894, która odbyła się w c. k. Namiestnictwie przy współudziale szefa dep. sanitarnego w Wydziale krajowym.

Wnioski i uchwały powzięte na tej konferencji a dotyczące bliższych szczegółów i zmian w przedłożonych szkicach z uwzględnieniem żądań przedstawionych przez profesorów fakultetu lekarskiego w Krakowie zakomunikowane zostały rozp. z d. 26. Października 1894. L. 46.581 p. architektce Janowskiemu z wezwaniem, ażeby stosownie do tych uchwał wypracował ostateczne szkice budowy klinik chirurgicznej i medycznej tudzież plan sytuacyjny.

Zarazem polecił Wydział krajowy p. architektce wypracowanie planu i kosztorysu budynku, w którym pomieszczone być ma kuchnia, parnia i magazyny tudzież przybudówki pralni.

Opracowanie zaś projektu i kosztorysu przeistoczenia ubikacji w gmachu głównego szpitalu krajowego na kliniki oczną i syfilityczną polecił Wydział krajowy rozp. z dnia 12. Czerwca 1894. L. 29.721 architektce p. Augustowi Boguchwałskiemu.

Sprawozdaniem do LW. 59.722 przedłożył p. architekt Janowski szkice na budowę



klinik medycznej i chirurgicznej wykonane i wypracowane na podstawie uchwał konferencji, odbytej w c. k. Namiestnictwie — które to szkice przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 6. Listopada 1894 do L. W. 59.722 c. k. Namiestnictwu z prośbą o wyjednanie jak najrychlejszego zatwierdzenia tychże przez c. k. Ministerstwo, a to ze względu na zbliżający się termin zwołania Wys. Sejmu

Przyczem uważamy za stosowne zaznaczyć, że ze względu na podniesiony przez prof. Dr. Rydygiera projekt przybudowania sali operacyjnej uwidoczniiony na szkicach osobnemi częściami. Wydział krajowy w odezwie powyższej zastrzegł się, iż budowę klinik wykona tylko ściśle wedle warunków obowiązującej umowy. Gdyby więc c. k. Rząd uznał za stosowne pójść za wnioskiem prof. Dr. Rydygiera, moglibyśmy podjąć się wykonania tych dodatkowych żądań tylko za zwrotem kosztu z c. k. Skarbu Państwa.

Sprawę stosownego przerobienia ubikacyi w głównym gmachu szpitala na pomieszczenie dwóch klinik, t. j. okulistycznej i chorób skórnych i wenerycznych, poddał Wydział krajowy również ocenieniu fachowej ankiety, która przestudyowawszy szczegółowo warunki rozmieszczenia, zawarte w umowie z c. k. Administracją Państwa, orzekła jednomyślnie, że adaptacja istniejących ubikacyi na owe dwie kliniki tylko przy zupełnem usunięciu kuchni z głównego gmachu szpitala nastąpić może. Opinię tę ankiety fachowej uznał Wydział krajowy jako zupełnie uzasadnioną, tem bardziej, że gdyby nawet nie zachodziła potrzeba tak znacznego rozszerzenia ubikacyi w szpitalu głównym na cele kliniczne — uważa za niewłaściwe bliskie sąsiedztwo sal chorych z kuchnią — przeciw czemu względy zdrowotne przemawiają.

Z tych powodów okazała się potrzeba wybudowania osobnego budynku dla kuchni a zarazem i parni — niemniej też stosownego rozszerzenia pralni, która przy wzrastającym przepełnieniu szpitala jest niewystarczającą w obecnych rozmiarach

Koszta budowy obu klinik przedstawiają się wedle obliczenia architektki jak następuje:

a) klinika medyczna	127.553 złr.
b) „ chirurgiczna	117.708 „
Koszta zaś budowy nowej kuchni parowej z przynależnościami wyniosą	
wraz z honorarium architektki i kosztami administracyi	84.209 „
Koszta rozszerzenia pralni z dodatkami jak wyżej	10.500 „
wreszcie koszta adaptacyi klinik okulistycznej i skórnej w głównym gmachu szpitala obliczone zostały na kwotę	2.000 „
nakoniec na wewnętrzne urządzenie klinik	20.000 „
Ogółem	361.970 złr.

Od ogólnej sumy tej potrącić należy subwencję w kwocie 150.000 złr., którą c. k. Skarb Państwa w myśl Art. XIII umowy Wydziałowi krajowemu w trzech ratach rocznych, począwszy od Stycznia 1895 r. wypłacić jest obowiązany, a to jako przyczynienie się ze strony c. k. Rządu do kosztów budowy klinik.

Po odtrąceniu tej subwencji okaże się potrzeba kredytu na cele powyższe w sumie 211.970 złr.

Jakkolwiek nie otrzymaliśmy jeszcze odpowiedzi z c. k. Namiestnictwa co do zatwierdzenia szkiców — to jednak z uwagi na wszechstronne przestudyowanie tychże przez Koła fachowe i kompetentne — które wyklucza niejako wątpliwości w tym względzie — z drugiej strony zaś konieczność przystąpienia do budowy już z wiosną roku bieżącego Wydział kraj. postanowił nie czekając tej odpowiedzi przedłożyć Wys. Sejmowi sprawozdanie niniejsze poparte brulionami szkiców — jako usprawiedliwienie kredytu w kwocie 75.000 złr., wstawionego w preliminarz budżetu na r. 1895.

Składając tedy na stół Wys. Izby szkice i kosztorysy tak na nowe budowle i rekonstrukcyjne w gmachu szpitala głównego dokonać się mające, Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać

Wys. Sejm uchwalić raczy :

- I. Sejm zatwierdza wstawiony do preliminarza budżetu kraj. na r. 1875 kredyt nadzwyczajny w kwocie 75 000 złr. jako pierwszą ratę na budowę klinik.
- II. Sejm upoważnia Wydział krajowy :
- a) do wstawienia w preliminarz budżetu na rok 1896 na ten sam cel drugiej raty  
w kwocie . . . . . 75.000 złr.
- b) do wstawienia w preliminarzu budżetu na rok 1897 trzeciej raty  
w kwocie . . . . . 62.000 „
- na dokończenie budowy i koszty wewnętrznego urządzenia tudzież adaptacyi w gmachu głównym szpitala dokonać się mających.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Gylicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

We Lwowie dnia 3. stycznia 1895.

Marszałek krajowy:  
**Sanguszko**, w. r.

Sprawozdawca:  
**Dr. Franciszek Hoszard**, w. r.  
Członek Wydziału krajowego.